

Returadresse: Rødt Dronningens gate 22, 0154 Oslo

Etter krisa kommer regninga:

Rødt jobber for en rettferdig gjenåpning

Foto: Inne Pedersen.

Sykepleier Liv Bjørnhaug Johansen:

– Framstillingen av sykepleie som et kall er veldig skadelig

Foto: Marit Form.

Joachim Espe i Fellesforbundet:

Vil forby bemanningsbransjen

Foto: Inne Pedersen.

LEDER:

“Det er milliardærene som trenger oss, ikke motsatt.”
MARIE SNEVE, NESTLEDER I RØDT

KANDIDATEN HAR ORDET:

“Systemet gjør at det finnes et arbeidslag som står parat til å ta vaktene som måtte komme.” HEGE BAE NYHOLT

**Marie Sneve
Martinussen**
marie@roedt.no
Nestleder i Rødt

Tid for rettferdig gjenåpning

LEDER

1.mai-fellesskapet kan føles langt unna nå, men jeg vet at fellesskap er sterkere enn pandemi. Arbeiderbevegelsens historie er full av eksempler på at nettopp fellesskap og solidaritet har vunnet gjennom i krisetider. Ikke fordi arbeidsgivere har vært gavmilde, men fordi arbeidsfolk har samlet seg og bygd styrke på det faktum at vi er det store flertallet.

Den styrken trenger vi nå. Det siste året har regjeringas forskjellspolitikk gjort koronakrisa til ei klassesdelt krise. Mens arbeidsfolk har tatt den største byrden, både de som har stått uten arbeid og de som har fått tyngre og farligere arbeidsdager, har de rike sluppet unna. Da Stortinget første gang behandlet støtte til bedriftene, var det kun Rødt som gikk mot regjeringas tynne vilkår og fremmet eget forslag som stilte krav om husleiekutt fra gårdeiere, norske lønns- og arbeidsvilkår og null utbytte.

Nå ser vi resultatet: Color Line betaler ikke skatt, men er blant de som får mest i koronastøtte. Eiendomsbaroner får penger for å la leiligheter stå tomme, framfor å kutte husleia eller selge. I gode tider gir Petter Stordalen de ansatte i sine hoteller ca. ingenting i lokale lønnsoppgjør. Når krisa rammer får han hundrede millioner fra fellesskapet. Dette er det motsatte av dugnad. Det er plyndring.

Heldigvis er det milliardærene som trenger oss, ikke motsatt. Det er ikke milliardærer som skaper arbeidet, det er arbeid som skaper milliardærene. Det er derfor arbeidsgiverne blir desperate når liv og helse settes foran fortjeneste, og NHO bruker sin hotline til regjeringa for å kunne fortsette å importere underbetalt arbeidskraft.

Vi har vært gjennom en urettferdig nedstenging. Nå er det tid for rettferdig gjenåpning. Da regjeringa la fram deres gjenåpningsplan handlet det bare om å fase ut smitteverntiltakene. Men det vi trenger er en rettferdig gjenåpningsplan, med tiltak som styrker fellesskapet og får folk i jobb. Vi må få hjulene i gang og vi må skape nye jobber. Vi må kvitte oss med bemanningsbransjen, og heller gjenreise statens ansvar for arbeidsformidling og sysselsetting. Vi må styrke velferden og sikre inntekta til de som står uten arbeid også etter siste vaksinstikk er satt.

Historien har vist oss at vi i fellesskap kan skape en rettferdig vei ut av kriser. Bli med å skape et vendepunkt i kampen mot Forskjells-Norge.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50
Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)
Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo

– Blir ingen rettferdig gjenåpning uten en sterk fagbevegelse

Fagebevegelsen: Fagebevegelsen er vår viktigste lyttepost, sier Bjørnar Moxnes. Her fra 1. mai i Drammen 2019. Foto: Ihne Pedersen.

ARBEIDSLIV

Brage Aronsen brage@roedt.no

Med synkende organisasjonsgrad og rekordmange arbeidsledige er det viktigere enn noensinne å gi fagebevegelsen gode rammevilkår, mener Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

I 2019 var 69 % av alle arbeidstakere i Norge dekket av en tariffavtale. Det er ett prosentpoeng mindre enn i 2016 og åtte prosentpoeng mindre enn i 1998, ifølge tall fra Fafo. Organisasjonsgraden er særlig lav i privat sektor, der den lå på 38 % i 2018. En slik utvikling gir grunn til bekymring, mener Moxnes.

– Denne statistikken beskriver i virkeligheten en dramatisk maktforskyvning i det norske samfunnet. Samtidig som arbeidslivets organisasjoner taper terreng, er eierne og arbeidsgiverne på offensiven, og forsøker å kvitte seg med avtaler og rettigheter det tok nær hundre år å kjempe fram.

– Vi ser stadig flere eksempler på bedrifter som forsøker å kvitte seg med «brysomme» tillitsvalgte. Et nylig eksempel er heisfirmaet Schindler, som ville sparke en klubbleder etter en langvarig konflikt mellom klubben og ledelsen. Vi ser også eksempler på arbeidsgivere som omorganiserer eller slår bedriften konkurs for å omgå krav om tariffavtale, slik lakseprodusentene Sekkingstad og Norse gjorde, sier Moxnes.

– Norge har historisk hatt en av verdens sterkeste arbeiderbevegelser. Hvis den går opp i limingen, truer det den norske modellen, det seriøse og organiserte arbeidslivet og i ytterste konsekvens den norske velferdsstaten. Det er mye som står på spill.

Bedre rammebetingelser i lovverket

Et av de første forslagene Rødt fikk gjennomslag for på Stortinget, handlet om å tvinge regjeringen til å legge fram tiltak for økt organisasjonsgrad.

– Det forslaget kom som en motreaksjon på en flåsete og historieløs formulering i regjeringens plattform der regjeringspartiene slo fast at de «anerkjenner at mange arbeidstakere velger å være uorganisert». Det var en symboltung seier da vi sikret flertall på Stortinget for å heller anerkjenne viktigheten av fagorganisering, men tiltakene har uteblitt. Derfor fremmer vi nå to representantforslag med mål om å øke organisasjonsgraden og sikre bedre rammebetingelser for en slagkraftig fagebevegelse, forteller Moxnes.

Han trekker særlig fram behovet for å styrke streikeretten.

– Stadig oftere ser vi at regjeringa stopper streiker gjennom bruk av tvungen lønnsnemnd, ofte på syltynt grunnlag. Det er vanskelig å snakke om noen reell streikerett hvis arbeidsgiversida får presset gjennom tvungen lønnsnemnd når det passer dem.

Moxnes viser til årets streiker i regi av Fagforbundet og Parat i private velferdsbedrifter som eksempel. Disse ble stoppet av Helsetilsynet og regjeringa på tvilsomt grunnlag, ifølge Fagforbundet.

– Helsetilsynet konkluderte med at ville medføre fare for liv og helse, uten å kvalitetssikre grunnlaget for beslutningen med fagforbundene. Fagforbundets informasjon viser at Helsetilsynets vurdering ikke var basert på en korrekt beskrivelse av bemanningssituasjonen og pleietilbudet, og den enkelte streiken ble ikke vurdert for seg. Likevel innkalte arbeids- og sosialministeren partene til møte og grep inn med tvungen lønnsnemnd i begge konfliktene.

ning bevegelse

Scan med mobilen for å lese mer:

Representantforslag om å sikre bedre rammebetingelser for en slagkraftig fagbevegelse

Representantforslag om å øke organisasjonsgraden i arbeidslivet og sikre flere fast jobb

– Et annet eksempel er da NHO gikk til lockout under sykepleierstreiken i 2018. Da svarte regjeringa også med å stoppe streiken gjennom tvungen lønnsnemnd. Vi mener et bedre regelverk kunne sikret at disse streikene hadde blitt ført videre og partene kunne løst dette på normal måte, uten statlig innblanding.

– Vi ønsker en gjennomgang av bruken av lockout og tvungen lønnsnemnd, og en styrking av streikeretten i lovverket. Uten en reell streikerett forsvinner grunnlaget for trepartssamarbeidet og arbeidsfolk blir stående uten kampmidler. Vi foreslår også å lovfeste tilsvarende bestemmelser som i Hovedavtalen, for å sikre tillitsvalgte et særskilt vern ved oppsigelse og tilstrekkelig tid til å utføre tillitsvalgtarbeid. Ansatte som ønsker å starte en klubb og krever tariffavtale, må få beskyttelse. Det har de i liten grad i dag.

Tiltakspakke for et organisert arbeidsliv
Etter flere år med synkende organisasjonsgrad fikk norsk fagbevegelse rekordmange nye medlemmer i 2020. Det har helt naturlige årsaker, tror Moxnes.

– I usikre tider, som under koronapandemien, søker folk trygghet i fellesskapet. Fagbevegelsen har også vært en avgjørende pådriver for arbeidsløses rettigheter og en viktig støtte for mange i en vanskelig tid.

– En annen ting koronakrisa har vist oss er at det har vært en dreining i norsk arbeidsliv fra faste ansettelser til mer midlertidighet og andre former for løsarbeid. Mange med en løsere tilknytning til arbeidslivet stod mer eller mindre på bar bakke da pandemien rammet og Norge stengte ned. Det viser viktigheten av faste ansettelser og ryddige avtaler.

– Det er med bakgrunn i dette at vi fremmer et representantforslag som inneholder en tiltakspakke for å øke organisasjonsgraden i arbeidslivet og sikre flere fast jobb. Her foreslår vi

en rekke endringer i dagens lover og regelverk for å styrke arbeidsløses rettigheter.

I tiltakspakka går Rødt blant annet inn for at ansattes rettigheter ved virksomhetsoverdragelse også skal gjelde ved overdragelser fra konkurs, for å hindre konkurs som metode for å bekjempe fagorganisering. Det er også forslag om å gjeninnføre den kollektive søksmålsretten – at fagforeninger kan saksøke arbeidsgivere, skjerpe reglene for offentlige anbud og forby innleie av arbeidskraft, og at midlertidig ansatte raskere skal ha krav på fast ansettelse.

– Vi går også inn for en nasjonal seriositetsmodell for offentlige oppdrag og innkjøp basert på den såkalte Oslo-modellen. Vi må aldri glemme at staten, som Norges største oppdragsgiver, kan gjøre det lønnsomt å drive skikkelig ved å stille krav til leverandører av varer og tjenester. At bedrifter som leverer til det offentlige har tariffavtale burde være et minstekrav.

– Vår viktigste lyttepost

– Fagbevegelsen er vår fremste politiske allierte på utsiden av de parlamentariske organene. Den er og blir vår viktigste lyttepost, og det er mange dyktige tillitsvalgte som skal ha sin del av æren for de forslagene vi nå bringer til bords, sier Moxnes.

– Fagbevegelsen er den viktigste drivkraften bak den norske velferdsstaten. Det er den som har sørget for retten til sykepenger, pensjon, foreldrepermisjon og arbeidsledighetstrygd – ordninger vi i dag tar for gitt. Når Norge skal gjenåpnes og økonomien skal gjenreises på veien ut av krisa, mener Rødt det må gå hånd i hånd med en gjenreising og styrking av velferdsordningene våre. Det får vi bare til med en slagkraftig fagbevegelse i front.

RØDT Norge RUNDT

TROMS:

Raser mot atom-hemmelighold

Tromsøs politikere får ikke lese den graderte versjonen av Forsvarets rapport om konsekvenser av en atomulykke i byen. Det reagerer Rødts Jens Ingvald Olsen kraftig på.

– Rapporten virker veldig solid og grundig. Den er en solid dokumentasjon på at vår skepsis og kritikk imot etableringen som vi nå har kjempet imot i fem år, har vært fullt ut berettiget, sier Olsen til Nordlys.

NORDLAND:

La ned KF etter kritikk

Rødt-politiker Gunnar Aarstein mener det kommunale foretaket Vågan Eiendom ble tvunget til å knipe inn på vedlikehold på bekostning av dem som leier kommunale boliger. Nå er foretaket vedtatt nedlagt etter klager om dårlig behandling, stiv husleie og dårlig standard.

– Vi har hørt og vi vet at dette i første rekke går utover flyktninger og sosialklienter som subsidierer resten av foretaket. De aller svakeste må betale for dette, sier Aarstein til NRK Nordland.

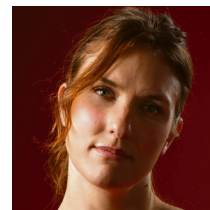

OSLO:

Oppvask om korona-håndtering

Det blir oppvaskmøte i Oslo etter at opposisjonen ikke har vært involvert i avgjørelsene om koronatiltak.

– Den myndigheten har de på fullmakt fra bystyret. Både til å lage forskriftene og til å innføre tiltakene etter smittevernloven. Det sitter sju andre partier i bystyret som har spørsmål vi ikke får stilt, henvendelser og innspill vi ikke får kommet med. Det er krevende, sier Rødts gruppeleder Eivor Evenrud til NRK.

VESTFOLD:

Mer motorvei redder ikke klimaet

Rødt-politiker Maren Kurdøl reagerer på manglende klimasatsing i Nasjonal transportplan.

– Løsningen på miljøproblemene er ikke enorme og dyre firefeltsmotorveier slik regjeringen legger opp til. Dette er penger som kunne blitt brukt på lyntogsatsing over Haukeli og fullføring av dobbeltspor til Skien, sier hun til Tønsbergs Blad.

KANDIDATEN HAR ORDET

Hege Bae Nyholt er utdanna barnevernspedagog og Rødts 1. kandidat i Sør-Trøndelag ved stortingsvalget 2021.

Når det er umulig å si nei og vanskelig å få et ja

Nylig har landets ungdomsskoleelever valgt hvilke skoler og linjer de skal søke på. Et valg jeg husker som relativt vanskelig sjøl, jeg hadde ikke peiling på hva jeg skulle bli når jeg ble stor. I Norge mangler vi fagarbeidere og ungdom oppfordres til å søke fagutdanninger. Vi ser på, med stor bekymring, at få elever velger restaurant og matfag og med alt for lite bekymring at ungdom stadig velger svært tradisjonelt. De siste tallene fra Trøndelag viser, svart på hvitt, at hovedandelen på elektro er gutter, mens det på helse og oppvekst går flest jenter. Og med flest mener jeg at andelen jenter på elektro er under 8 prosent, mens det er 17 prosent gutter som velger Helse og oppvekstfag.

Det vi ikke snakker så mye om er det arbeidslivet ungdommen skal ut i etter endt læretid, og at det finnes et B-lag, med mindre rettigheter og mindre vern i arbeidslivet. Innafor restaurantbransjen er organisasjonsgraden lav, mange har lave stillinger med påspedde ekstravakter eller er tilkallingsvakter. I denne bransjen har man det som heter «solvakter» noe som betyr at hvis det er sol skal du på jobb, men hvis det regner så skal du ikke. Dette er en ganske usikker jobbtilknytning i et land som tidvis har fire årstider på en dag.

”

Systemet gjør at det finnes et arbeidslag som står parat til å ta de vaktene som måtte komme.

Helsefagarbeidere er en yrkesgruppe vi er helt avhengige av for å drifte helsevesenet i Norge, men de har verken lønn eller ansettelsesforhold som tilsier det. Mange har små, faste stillinger, kanskje på skarve 16 prosent. Likevel jobber de 100 prosent. Alle vakter utover den faste minstillingen er ekstravakter som de tilbys, ofte på kort varsel. Dette systemet fører til at det finnes et arbeidslag som står parat til å ta de vaktene som måtte komme, om telefonen ringer eller det piper i appen. Og de sier ja, om det så betyr å reise seg fra middagen før du har tygd ut, avlyse sosiale avtaler, omorganisere familiehverdagen eller kalle inn barnevakt. En ung helsefagarbeider sa til meg i en samtale «Jeg tør ikke si nei. Da spør de meg ikke neste gang», så kikka hun opp på meg og fortsatte; «Men banken, de sa nei når jeg søkte om huslån. Jeg hadde for liten stilling. Det var ikke sånn jeg hadde trodd det skulle bli.»

Sånn trenger det trenger heller ikke å være. For Rødt er kampen for et seriøst og solidarisk arbeidsliv, med hele faste stillinger helt essensielt. Økonomisk trygghet gir frihet, og oppnås gjennom fellesskap og solidaritet.

Ønsker ny kurs: For første gang har Fellesforbundet støttet Rødts valgkamp økonomisk. Foto: John Trygve Tollefsen/Fellesforbundet.

VALG

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Fellesforbundet forventer at Rødt bidrar til å erstatte Solberg-regjeringen med en ny rødgrønn regjering – og at Rødt fronter viktige spørsmål for norsk fagbevegelse og bidrar til at forskjellene i samfunnet minker.

Det sier forbundsleder Jørn Eggum etter at Fellesforbundet har bevilga 2,4 millioner til valgkampen på rødgrønn side. For første gang er Rødt blant mottakerne.

– Vi hadde gode erfaringer med den rødgrønne regjeringen. Dersom valgresultatet tilsier det, er det naturlig utgangspunktet for en ny regjering at den baseres på et samarbeid mellom Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Landsmøtet i Fellesforbundet vedtok i en uttalelse at det også kan finnes bredere løsninger, sier Eggum.

– Forutsetningen for slike allianser må være en regjeringsplattform som prioriterer en politikk for å få flere i arbeid, et sterkt organisert arbeidsliv, kamp mot sosial dumping, offentlig eierskap til naturressurser, en aktiv klimapolitikk, videreutvikling av petroleumsnæringen, styrking av det statlige virkemiddelapparatet i industri- og næringspolitikken, bedre velferd, og en utjevning av levekår.

Vil forby bemanningsbransjen

– Vi forventer at et nytt politisk flertall vil jobbe for et forbud mot bemanningsbransjen, sier Joachim Espe, leder i Bygningsarbeidernes fagforening.

– Noe av det første man kan gjøre som et strakstiltak, er å bruke forskriftsadgangen til å forby bemanningsbyråer i byggebransjen i Oslo, Viken og Vestfold. Hele den rødgrønne opposisjonen stemte for dette i oktober 2020, påpeker Espe.

Det var Rødt som foreslo tiltaket på Stortinget, og dermed tok opp tråden fra de politiske streikene blant bygningsarbeidere i 2017. Streikekravet var da å forby bemanningsbyråer i byggebransjen i Oslofjordområdet.

– Fellesforbundet legger vekt på faste ansettelser, kampen mot sosial dumping og andre krav som dekkes godt av Rødts politikk. Forbundet ser verdien av at Rødt gjør et godt valg for å få et størst mulig flertall på rødgrønn side og en slagkraftig politikk for medlemmene av Fellesforbundet, sier Espe.

Endra styrkeforhold

Espe mener styrkebalansen mellom arbeiderne

Forbundsleder: Jørn Eggum. Foto: John Trygve Tollefsen/Fellesforbundet.

Leder i Bygningsarbeidernes fagforening: Joachim Espe. Foto: Ihne Pedersen.

og arbeidsgiverne har endret seg som følge av at færre er organisert og flere har løsere tilknytning til arbeidslivet:

– Organisasjonsgraden synker i flere bransjer. Når færre er organisert, blir arbeidsgiverne samtidig mer offensive og mindre interesserte i å forhandle og forholde seg til det vi liker å kalle den norske modellen. Arbeidsgivere forhandler jo ikke ut fra god vilje, men fordi de må ta hensyn til maktforholda i arbeidslivet.

Mange som har arbeid via bemanningsbransjen pendler fra land med betydelig lavere lønnsnivå og levekostnader.

– Da blir det å ha jobb på litt dårligere vilkår å foretrekke, framfor å sette jobben sin i fare. Det er enklere å organisere arbeidsinnvandrere som bosetter seg i Norge og blir en mer integrert del av arbeidsfellesskapet, sier Espe.

– I Norge har bemanningsbransjen vært den mest utbredte måten å holde seg med billig, uorganisert og ofte utenlandsk arbeidskraft på. Så har vi problemstillinga med underentreprenører, som i praksis ofte er fordekt innleie, der arbeiderne har helt andre lønns- og arbeidsvilkår enn i andre produksjonsbedrifter. Om vi forbyr bemanningsbransjen, er det viktig å tette alle hullene samtidig. Men den store låvedøra nå for løsarbeid er bemanningsbransjen, fastslår Espe.

Eit monument over ein feilslått bustadpolitikk

Hagegata 30: Den tomme blokka midt på Tøyen Torg er eit trist symbol på mangelen på bustadpolitikk hjå alle parti utanom Raudt. Foto: Vegard Foseide.

BUSTADPOLITIKK

Vegard Foseide vegard.t.foseide@gmail.com

Midt i Oslo, på Tøyen Torg, har ei kommunal blokk stått tom i snart sju år. Det er ei historie om tvangsutflytting, fine planar og løftebrot.

I Hagegata 30 kunne det budd over hundre personar, men det har i staden vorte eit ruvande symbol på manglande bustadpolitikk. Det starta med Tøyen-avtalen i Oslo, der det Høgre-leia byrådet og SV bestemte seg for å flytte Munchmuseet frå Tøyen til Bjørvika, mot at Tøyen skulle få eit områdeløft. Ein del av avtalen var å flytte kommunale bustader ut av området, og då skulle Hagegata 30 og naboblokka tømast. Så skulle det bli studentbustader, men studentsamskipnaden ville ikkje det. Då skulle det bli ein del av det nye raudgrøne byråds satsing på ein tredje bustadsektor. Etter mange planar og løfte om igangsetting, står bygget framleis tomt, snart sju år etter at siste bebuar måtte ut.

Solfrid Dimmen Hansen var den siste personen som flytta ut, etter å ha budd der i 39 år. Ho er ferdig med å vere skuffa, og har engasjert seg saman med andre som bur i kommunale bustader i grasrotkampanjen Boligopprøret.

– Vi stiller klare krav til politikarane om betre vilkår. Det trengs fleire, og sunne, bustader til folk. Og vi må fjerne gjengs leige, marknadsleige, frå kommunen. Dei kan ikkje gå med så store overskot på oss. Vi har klart å få fryst husleiga til kommunale leigetakarar i eitt år, seier Dimmen Hansen.

Ho er også klar på at dette ikkje berre er eit Oslo-problem.

– Vi i Boligopprøret har møtt folk frå andre byar og små stader i landet, og det verkar like vanskeleg der. Dei har problem dei òg, fortel bustadaktivisten.

Kan ikkje la blokker stå tomme

Seher Aydar, Raudt Oslos 2. kandidat i stortingsvalet, reagerer på Tøyen-historia.

– Vi kan ikkje la blokker stå tomme når mange slit med å finne ein rimeleg stad å bu. Det er ikkje noko å vente på lenger. Set pengar på bordet, og start eit prosjekt med tredje bustadsektor der. Det kan til dømes vere leige-til-eige, eller andre former for ikkje-kommersielle bustader. Men kjernen er at det skal vere rimelege bustader, og at det må

2. kandidat i Oslo: Seher Aydar. Foto: Ihne Pedersen.

takast i bruk, seier Aydar.

I byar som Wien, Berlin, Zürich, investerer kommunane store summer i kjøp og bygging av kommunale og sosiale leilegheiter. Der bur hundretusenvis i kommunalt eigde leilegheiter, i land som vi gjerne samanlikner oss med. Det gjer dei fordi ein stad å bu er for viktig til at marknaden kan bestemme. Raudt vil ha ein aktiv bustadpolitikk i Noreg òg.

– Vi foreslår ein ikkje-kommersiell boligsektor der det ikkje er marknaden som bestemmer. Modellen vår inneber at i staden for at pengane som finst i marknaden skal hamne i lommene på utbyggarar, tomteeigarar og spekulantar, skal dei brukast til at fleire kan få ein rimeleg bustad.

Bør stille krav til utbyggarar

– Ein tredje bustadsektor kan utviklast gjennom burettslag, og stillast som krav til utbygging i pressområde som integrert del av nye bustadprosjekt. Bustadene kan vere både eigarbustader, leigebustader og kombinasjonar av ulike former, som leige-til-eige og delt eigarskap mellom kjøpar og burettslag, eller kollektivt eigarskap.

– Vi har ein bustadmarknad som er heilt ute av styr og politiske leiarar som trur blindt på ein marknad som har svinga befolkninga for lengst. Slikt engasjement frå aktivistene i Reduser Husleia og Boligopprøret kan vere avgjerande for at vi kan få bustadpolitikk for folk flest, ikkje ein bustadfest for dei som har mest, seier Aydar.

Tilbake på Tøyen har Solfrid Dimmen Hansen fått invitasjon til eit møte der nye planar for Hagegata 30 skal bli presentert.

– Eg kan nok ikkje seie at eg er optimist, men vi må jo berre håpe det skjer noko, seier ho.

Rødt-nestleder: Silje Josten Kjosbakken. Foto: Ihne Pedersen.

Setter tannhelse på dagsorden

VELFERD

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Det er menneskelig å få hull i tennene, men store hull i velferdsstaten må tettes. Derfor trapper vi opp kampen for gratis tannhelse, sier nestleder i Rødt, Silje Josten Kjosbakken.

– Hver gang vi snakker om gratis tannhelse får vi massevis av begeistrede tilbakemeldinger fra både medlemmer og andre. Det vitner om at folk opplever det som veldig urettferdig at ikke tannhelse er likestilt med andre helsetjenester, sier Kjosbakken.

– Folk som har lav inntekt har også langt dårligere tannhelse enn de som har bedre råd. Arbeidsledige, uføre og studenter er grupper som er utsatt for udekkede behov for tannbehandling. Men vi kan ikke ha det sånn at klasseskille syns på smilene til folk. Det finnes ingen logisk grunn til at ikke tennene skal behandles som en del av kroppen.

– Før pandemien viste tallene fra en spørreundersøkelse Opinion utførte for FriFagbevegelse og Dagsavisen at en av tre utsetter nødvendige tannlegebesøk på grunn av økonomi. Nå, med over 200 000 arbeidsledige, er tallene antakelig mye høyere.

Disse tallene gjør at også fagfolk er bekymret for nordmenns tannhelse. Både professor Pål Barkvold ved Det Odontologiske fakultet ved Universitet i Oslo og president Camilla Hansen Steinum i Den norske tannlegeforening har uttalt at det offentlige bør ta et større ansvar for utgiftene til nødvendig tannlegebehandling.

– Vi i Rødt mener at velferdsordningene må styrkes som en del av en rettferdig gjenåpning av samfunnet. Derfor er gratis tannhelse et av våre spisskrav foran valget i høst, sier Kjosbakken.

I Rødts alternative statsbudsjett for 2021 vises det hvordan en innføring av gratis tannhelse kunne vært gjort i praksis.

– Med vårt forslag ville en million nordmenn fått billigere tannhelse allerede i år. Reformen innføres ved å starte med å ta deler av regninga for de som har størst utgifter, og ville i 2021 gitt refusjon på 40 % av utgifter over en årlig egenandel på 2000 kroner. Dette flytter 2 480 millioner av den totale tannlegeregninga fra hver enkelt til staten. I tillegg utvider vi aldersgrensa for gratis tannhelse fra 18 år til 25 år fordi grunnlaget for god tannhelse legges tidlig i livet.

– Dette er første skritt på veien mot gratis tannhelse for alle og ville kostet omkring 3 milliarder kroner. Det er ikke veldig mye penger når man tenker over at regjeringas skattegaver til de rikeste de siste åtte årene beløper seg til 34 milliarder. Vi i Rødt mener en gradvis innføring av gratis tannhelse bør være den neste store velferdsreformen. Det er faktisk en sak venstresida kan vinne valget på.

Forteller fra den lange vakta

Forfatter: Liv Bjørnhaug Johansen. Foto: Marit Fonn.

HELSE

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Jeg ville fortelle en annen og mer nyansert historie om sykepleierne under koronaen enn det jeg så i media, sier sykepleier Liv Bjørnhaug Johansen.

Johansen, som også er temaredektør i tidsskriftet Sykepleien, er aktuell med boka *Den lange vakta* på Forlaget Manifest. Hun begynte å skrive i mai 2020, et stykke inn i koronapandemien:

– Jeg hadde stått midt i dette på sykehuset, og jobbet også med et dokumentasjonsprosjekt om pandemien for Sykepleien. Vi lagde et temanummer med intervjuer, dagboktekster og enquirer fra hele helsetjenesten, og jeg hadde veldig god oversikt over hvordan koronaen hadde artet seg. Ellers var det veldig lukket for media – journalistene kom først inn i en periode om sommeren da smitten var på et lavere nivå. Da var alle forsiden fra Kvinner og klær til VG preget av intensivsykepleierne.

Johansen reagerte på at sykepleierne ble framstilt som usårbare superhelter.

– Det rimte dårlig med det jeg hadde sett, og jeg fikk lyst til å nyansere dette bildet og fylle det ut i offentligheten. Framstillingen av sykepleie som et kall er veldig skadelig. Det var jo slik for at sykepleiere ofret livet sitt for å være sykepleier, og ble blant annet forventet å ikke ha familie – som en katolsk prest, nærmest.

– Slik er det ikke lenger, folk forventer å kunne ha et liv utenom. Dette er bare en vanlig jobb, det kan ikke forventes at vi skal yte så mye for så lite! Sykepleieryrket krever utrolig mye mer enn det man kan forvente av en arbeidstaker som skal ha et liv ved siden av arbeidet.

Forsiktige med ytringer

Johansen valgte å bruke anonyme intervjuer i boka for å få fram en større del av bildet.

– Sykepleiere er veldig forsiktige med å ytre seg offentlig av mange grunner. Dels er det lojalitetskrav fra arbeidsgiverne, og de vet for eksempel at informasjonsavdelingen på helseforetaket følger med. Så er de også opptatt av at de ikke vil skremme pasientene ved å snakke ned tjenestene sine. Mange er veldig bundet i hva de vil si utad, påpeker Johansen.

– Jeg ville gå inn i bakgrunnen for hvordan det er blitt slik det er i helsevesenet. Situasjonen var vanskelig også før koronaen, men når man fyller mer i posen ser man jo hvor sømmene er svake. Det er en sykepleiermangel som alle som

har sittet i regjering de siste ti årene har visst om uten å gjøre noe med. Da koronaen kom og man trengte flere sykepleiere, var det ikke noen å ta av. Alle tjenester var barbert helt ned. Helsevesenet vårt er veldig strengt rasjonert fra før, og når man begynner å flytte på folk blir det mangel andre steder. Global pandemi er en trussel som har stått og ventet på oss, men vi var dårlig forberedt, sier Johansen.

Hun påpeker at bemanning er et grunnleggende problem.

– Vi kan ikke engang drive intensivavdelingene våre i vanlig drift uten innleie av sykepleiere fra utlandet. Riksrevisjonen gjorde en studie av dette for noen år siden, og fant at ingen avdelinger fikk til full bemanning uten innleie.

Flytter på ressursene

Johansen forteller at helsesykepleiere under pandemien ble flyttet bort fra tjenester for barn og unge og over til smittesporing, testing og å fylle telefonvakter på legevakt.

– Helsesykepleiere har også blitt flyttet for å fylle bemanningshullene på sykehjemmene når de spanske, danske, svenske og litauiske og vikarene ikke kunne komme, fastslår Johansen.

To ting går igjen hos de fleste hun snakket med til arbeidet med boka:

– Nesten alle sa noe i retning av «Jeg var sliten før dette begynte» og «vi sitter igjen med ingenting». Jeg snakket med mange som var blitt flyttet og satt til andre oppgaver enn de egentlig jobbet med, som hadde blitt smittet av korona på jobben eller på andre måter fikk hverdagen sin veldig endret. De hadde så lite å gå på i utgangspunktet, kapasiteten var sprengt, og så kom dette på toppen. Med enda flere oppgaver blir det vanskelig å gjøre en forsvarlig jobb både faglig og sykepleietisk.

Pårørende forsvant

Da de pårørende forsvant fra helsevesenet på grunn av besøksrestriksjoner, forsvant også mange omsorgstimer med dem.

– Dette skjedde jo uten at sykepleierne har fått mer tid til å kompensere for det; det er heller omvendt, for det har kommet mange ekstra oppgaver med smittevern i forbindelse med rengjøring, matservering til hver enkelt i stedet for buffet og så videre. Det var mye ekstraarbeid samtidig som bemanningen var den samme.

I tillegg tok det lang tid før smittevernustyr var på plass.

– Det var først i oktober-november at vi begynte å gå med munnbind på jobb på sykehus, i noen kommuner skjedde det enda senere. Mange har følt at de har løpt en veldig stor risiko, uten

at det har blitt kompensert. Det har kommet på plass ordninger for dobbelt overtidstillegg ved koronarelatert arbeid. Men de som har stått i 35 timers uker på intensivavd i fullt smittevernustyr, har ikke vært i stand til å ta på seg noen ekstravakter. De har ikke sett noe til disse pengene, påpeker Johansen.

Skuffa over lønnsoppgjøret

Johansen mener at den reelle belastningen for sykepleierne ikke har blitt kompensert, bare den overtiden folk har orket å jobbe. En undersøkelse fra Sintef viser at under en prosent av sykepleierne hadde fått betydelig økt lønn under pandemien. Under fem prosent svarte at de hadde fått lønnsøkning i det hele tatt.

– Veldig mange ble skuffa over lønnsoppgjøret i fjor, der frontfagene endte med å gå utover de rammene som ble satt, uten at sykepleierne fikk tilsvarende. Det oppleves som en provokasjon etter et slikt år. Først ble koronakommisjonen oppnevnt uten en eneste sykepleier, og så dette lønnsoppgjøret. Applaus og kjærlighet har vi fått før, uten at det har hjulpet så mye på frafallet av sykepleiere, sier Johansen.

SSB fulgte et kull nyutdannede sykepleiere over ti år, og fant at en av fem ikke jobbet i helsetjenesten på slutten av perioden. Arbeidsbetingelsene og arbeidsrammene har mer å si enn lønn. En kombinasjon av høye krav og lav kontroll over arbeidshverdagen gjør det vanskelig å utøve yrket sitt:

– Man begynte som sykepleier for å hjelpe mennesker som har det vondt, men ender med å bare være del av et system som ikke klarer å strekke til. Det er vanskelig å være vitne til all den unødvendige lidelsen, sier Johansen.

Liten innsikt i hverdagen

Johansen mener at samhandlingsreformen har bidratt til å forverre situasjonen.

– Sykehusene skriver ut pasienter som er i aktiv behandling. Før var kommunehelsetjenesten en omsorgstjeneste som trakk på støttestrømper og stelte sår, nå har de kreftpasienter med dren, prosedyrer og medisiner som krever observasjon, uten at rammene har blitt bedre. Medisinsk og sykepleiefaglig står de ansatte i enormt krevende situasjoner med minimalt av ressurser.

Beslutningene blir også tatt langt borte fra de som utfører oppgavene:

– Folk i hjemmesykepleien fikk beskjed om å holde to meters avstand til pasientene. Slike regler er ikke er mulige å gjennomføre. Det er åpenbart at de som forteller oss hvordan vi skal jobbe ikke aner hvordan det ser ut på gulvet, fastslår Johansen.

Liv Bjørnhaug Johansen
Den lange vakta
En historie fra et helsevesen
på bristepunktet

Hordfast: Skal sørge for fergefri forbindelse mellom på E39 mellom Stord og Os i Hordaland. Foto: Samferdselsdepartementet.

– Nasjonal transportplan full av upopulære prestisjeprosjekter

– Løsningen på klimakrisen er ikke bompengefinansierte firefelts motorveier slik regjeringen legger opp til i Nasjonal transportplan, mener Rødts 1. kandidat i Hordaland, Sofie Marhaug.

Marhaug er særlig kritisk til at planen mangler både miljøprofil og sikkerhet, og at regjeringa heller satsar på upopulære prestisjeprosjekter slik som Hordfast, et bompengefinansiert prosjekt som skal lage ny veiforbindelse mellom Stord og Os.

– Dette er penger som kunne blitt brukt på raskere tog mellom Bergen og Oslo og fullfinansiering av bybanen. I stedet reduserer regjeringen den statlige finansieringen av bybanen, selv om Solberg sier at dette kan forhandles om, samtidig som de raserer urørt natur og myrområder som fanger CO₂, sier Marhaug.

– Rødt vil heller prioritere trygge veier og rassikring foran nye store motorveier. Derfor syns vi det er rart at verken jernbane eller de mest trafikkutsatte veistrekene mellom Bergen og Voss

1. kandidat i Hordaland: Sofie Marhaug. Foto: Ihne Pedersen.

prioriteres i de konkrete planene regjeringen legger frem.

– Regjeringen forsøker å selge dette inn som en plan for distriktene, men sannheten er at selv om det loves mange milliarder til prosjekter i distriktene, så er mange av disse svært upopulære i nærrområdene. Hordfast er kontroversiell langs deler av strekningen. Også LOs regionskonferanse har sagt klart og tydelig nei til å prioritere dette luftslottet, avslutter Marhaug.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Vil ha varige endringer i dagpengene

– Et enstemmig storting var enig i at dagpengene måtte økes da krisa inntraff. Det betyr at satsene var for lave i utgangspunktet, sier Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

Dagpengesatsene i koronaordningen tilsvarer 80 prosent av inntekt opptil om lag 300.000 kroner. Fra 300.000 kroner og opptil cirka 600.000, får du vanlig dagpengesats på 62,4 prosent. For inntekt over denne grensa, får du ikke dagpenger i det hele tatt. Det er denne ordningen partiet mener må videreføres som en permanent ordning fra 1. oktober, når den midlertidige koronaordningen løper ut. Det skriver nettstedet FriFagbevegelse.

– Vi kan ikke akseptere at alle de som har lav lønn, men utfører helt nødvendige arbeidsoppgaver, havner i en økonomisk krise hvis de mister jobben. For den enkeltes økonomi er det ingen forskjell på om man mister jobben på grunn av korona eller andre årsaker. Derfor bør satsene økes varig, sier Moxnes til FriFagbevegelse.

Moxnes påpeker at ansatte i små stillinger har fått et bedre sikkerhetsnett under koronakrisa. Nå er det for eksempel nok å ha tjent 75.000 kroner i stedet for 150.000 kroner året før for å få

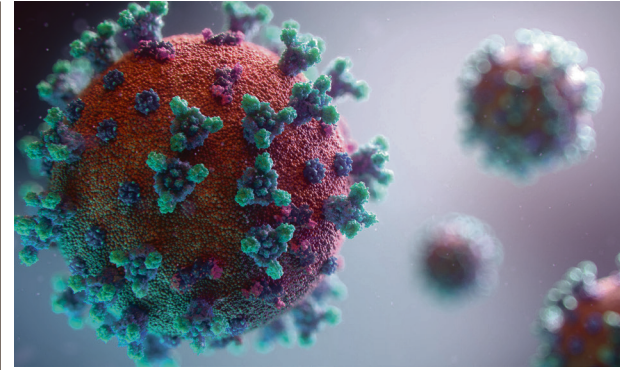
Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: Ihne Pedersen.

dagpenger.

– Regjeringen vil øke minstekravet igjen, men vi krever videreføring av grensa på 75.000 kroner for å sikre alle med små stillinger og en løs tilknytning til arbeidslivet. Har man lav lønn eller liten stillingsbrøk, er man ekstra sårbar når inntekten faller bort.

– Regjeringen vil også gjeninnføre de tre ventedagene mellom permittering og dagpenger. Dager uten lønn er en urettferdig straff for folk som blir ledige, sier Moxnes.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Forskjells-virus: Pandemien rammet skjevt. Foto: Fusion Medical Animation/Unsplash.

Pandemien rammet ulikt

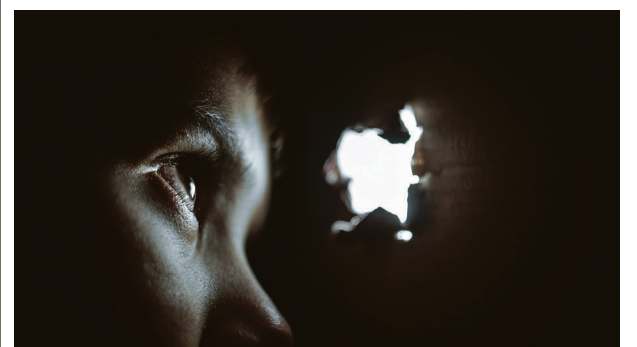
– Arbeidsfolk, barn og unge, syke, aleneboere og andre er særlig hardt rammet av pandemien. Det bekreftes av Kvinnsland-kommisjonens rapport, mener Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

Det var i april i fjor at regjeringa oppnevnte en granskningskommisjon for «å kartlegge alle sider av myndighetenes håndtering» av koronakrisa. Kommisjonen ledes av professor Stener Kvinnsland og leverte sin rapport 14. april. Moxnes er særlig kritisk til at kommisjonen ikke hadde mandat til å ta for seg krisepakken.

– Rapporten bekrefter også at regjeringen satte overklassens inntjening foran hensynet til befolkningens smittevern, liv, og helse, da det ble åpnet for arbeidskraftimport fra land med betydelig smitte i fjor sommer. Rødt krevde da at det skulle åpnes kontrollsak på Stortinget, og koronakommisjonens rapport bekrefter at regjeringen ga etter for press fra interesseorganisasjoner og at det innebar en risiko, sier Moxnes.

Rapporten kan lastes ned i sin helhet på [koronakommisjonen.no](https://www.koronakommisjonen.no).

Brage Aronsen brage@roedt.no

Øker: Antallet barn som vokser opp i fattigdom. Foto: Pixabay.

Barnefattigdommen fortsetter å øke

Antallet barn som, over en treårsperiode, hadde vedvarende lave husholdningsinntekter, økte i 2019 med 4.000, viser en rapport fra Statistisk Sentralbyrå. Andelen har økt jevnt siden 2011, til 11,7 prosent. Det melder NTB.

I 2015 passerte Norge 10 prosent, og året etter passerte antallet for første gang 100.000 barn. Under Solbergs regjering har tallet økt til til 115.000 barn.

– Økningen i antall barn som vokser opp i fattigdom har skjedd uavhengig av koronakrisa, men det er liten tvil om at krisa forsterker problemet. Det er hårreisende at dette ikke får større oppmerksomhet i den politiske debatten. Dette er Forskjells-Norge på sitt verste og det rammer noen av samfunnets mest sårbare, sier Seher Aydar, Rødts første vara til Stortinget.

– Ingen barn skal måtte vokse opp i fattigdom i Norge. Derfor Rødt går blant annet inn for en økning i barnetrygden, og vi ønsker at sosialhjelpsmottakere ikke skal trekkes for barnetrygden slik de gjør i mange kommuner i dag.

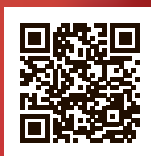
Brage Aronsen brage@roedt.no

ANNONSE:

Hjelp oss å lage tidenes valgkamp!

Gi av din tid, gi et engangsbeløp eller månedlige bidrag fram til valget. Kom i gang på fellesskapfungerer.no

Scan med mobilen for å gå til fellesskapfungerer.no

HVA SKJER?

1. mai
ARBEIDERNE KAMPDAG
Hele landet. roedt.no/1mai

5. mai
WEBINAR: EUS NYE LANDBRUKSPOLITTIK
Digitalt. neitleu.no

11. - 13. juni
LANDSMØTE I FOLKEAKSJONEN OLJEFRITT LOVESE
Vesterålen. folkeaksjonen.no

16. juni
LOS KOMMUNALKONFERANSE
Digitalt. lo.no

22. juni
KONSERT: OHNESORG
Langhuset, SALT, Oslo. salted.no

13. september
VALG
Hele landet. valg.no

16. august
RØDT HJEMMEFRA PARTILEDERDEBATT-SPECIAL
Digitalt. roedt.no/hjemmefra

ANNONSE:

Få med deg siste nummer av Gnist!

Gnist-samtalen: Arbeiderstyrte bedrifter – en strategi mot sosialisme? // «Revolusjon er alt, alt annet er tull» // Palestina: Hvordan havna vi her? // Nina Björk: Den rettferdige ulikheten

Abonner på Gnist
100 kr for et år

Send mail til gnist@marxisme.no for bestilling.

Eller kjøp nummeret på www.marxisme.no

ANNONSE:

Ny studiebok:

FORSTÅ FOR Å FORANDRE

KUN
75,-

FORSTÅ
for å
FORANDRE

Bestill på:
marxisme.no

ANNONSE:

Aktuell bok:

DEN LANGE VAKTA

305,-

Liv Bjørnhaug Johansen
Den lange vakta
En historie fra et helsevesen på bristepunktet

Helsevesenet som rekordraskt omstilte seg til å håndtere en pandemi, var allerede underbemannet og på bristepunktet. Hvilke konsekvenser har det for oss og for samfunnet?

Bestill boka på manifest.no

Bli medlem i Rødt!

Send sms med «Rødt [navn] [din e-post] [din adresse]» til 2090 eller se roedt.no/innmelding

fb.me/roedt

[@raudt](https://twitter.com/raudt)

[@stemroedt](https://www.instagram.com/stemroedt)

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

